לב: בית שמאי פרק חמישי נזיר

ואם לאו אינו נזיר. פי' ואם משגגגבה בהמה נדר כלומר שכשעה שנדר כבר נגנבה הבהמה קודם לכן אך שהוא לא ידע וקיבל נזירות ואמר אילו הייתי יודע בשעת נדרי שכבר נגנבה לא הייתי נודר אינו נזיר כלומר הוי חרטה מעלייתא ומתיר לו החכם שהרי הקבלה עצמה היתה בטעות שאלמלי ידע שנגנבה לא היה נודר לאיגלאי מילתא למפרע דנדר בטעות הוה ולא חל אפי' רגע א' דכיון דלא נדר [אלא עכ"ל] בהמה זו והרי אינה בידו נדר טעות הוא ונראה לאפילו נ"ש מודו בהא דלא הוי נזיר: **וזו טעות** מעה נחום המדי בשעלו נזירים מן הגולה כו'. שהיה סבור שפותחין בגולה ואפילו לא שבים: כשעלו נזירים מן הגולה. להבית קרבנותיהן ומצאו המקדש חרב אמר להם נחום אילו הייתם יודעין שבית המקדש עתיד לחרב כלום הייתם נודרים כו' וחזו גולה דלא שבים כשעשת הנדר עדיין היה קיים והתירן נחום וטעה [שפתם] להם בגולה מה דלא שבים: [וכשבא] הדבר אצל חכמים [אמרו] כל שנדר עד שלא חרב הבית הוי נדר. כלומר אין ממתירין לו בחרטה זו דהוי גולה אבל מזר משחרב בהמ"ק והם לא ידעו שחרב בהמ"ק ונדרו אילו היו מזיר בטעות שהיה סבור שאלמלי ידעו הוה שאלמלי ידעו שבכר חרב לא היו נודרים ולא חל מעיקרא נדר זה: **ששה** שהיו מהלכין בדרך **וא' בא** כנגדן ואין יודעין מי הוא ואמר אחד מן הששה הריני נזיר זה הבא כנגדנו אים פלוני הוא כלומר שאמירהו מרחוק שהוא לאונן ונדר בנזיר אם כדבריו הוא והב' אומר הריני נזיר שאינו הוא לפי שנראה לו שאינו לאונן ונודר בנזיר אם כדבריו שאינו הוא כאשר נראה בעיניו והג' אומר לשאים הראשונים הריני נזיר שא' אם מכם נזיר שסבור אני שא' מכם נזיר ולא השני הריני אותו שימצא כדבריו והד' אומר הריני נזיר שאין א' מכם נזיר פירוש שסבור אני שא' משניכם אינו נזיר הריני אותו שלא ימצא כדבריו אלא האחד שימצא כדבריו הוא לאו להיות נזיר והיינו כדברי שניהי שסבר שאחד מהם נזיר ואחד מהם אינו נזיר אלא שהסכו דבריהם והחמישי אמר לשאים הראשונים הריני נזיר שאים נזירים כלומר לפי שכל אחד קיבל עליו נזירות לפי מה שהוא דומה בעיניו [שכל] אחד סבור לומר אמת ולכך נחת לנזירות ועל כן אני סבור שעל שניכם אל נזירות והששי אמר הריני נזיר שכולכם נזירים כלומר שסבור אני שכולכם נזירים: בש"א כולן נזירים. ובשכרי[2] ב"ש דנזירות בטעות הוי נזיר משום דכולן לנזירות נתכוונו ונמרו בדעתן להיות בכל ענין ומה שאמר שראה[3] אים פלוני לפי שהוא סבור כדבריו ומהן משנה מוכחת בגמרא דהקדש בטעות הוי הקדש וכו' כדאמר בגמרא: **וב"ה** אומרים אינו נזיר **אלא** מי **שלא** נתקיימו דבריו. ובגמרא פריך הל"ל מי שנתקיימו דבריו ובגמרא מפרש: **ורבי טרפון** אומר אין אחד מהן נזיר. ולא נימנה נזירות אלא להפלאה דגבי נזיר כתיב אים כי יפליא שנדר להפליא

ב) ולכך קבלת נזירות אפי' לאחד מן הששים שנמצא כדבריו אין [בכור] לו בשעת נדרו שיהא [נזיר] עד שיבא אלא ויכיריהו ויהיו שלא היה [בכור] להן כאותה שעה לא גמרו להיות נזירין והשלישי שאומר אחד מכם נזיר הרי אין אחד מהם נזיר והרביעי נמי שאומר אין אחד מכם נזיר משמע נמי שאין אחד מהם נזיר וחכירו מיהא הוי נזיר ג) ולא[5] שאין [בששים] הראשונים שום נזיר שהרי לא ניתנה נזירות אלא להפלאה ד) אלא אי הוי אמר הרביעי לשאים הראשונים הריני נזיר שאין שום אחד מכם נזיר הרביעי יהיה נזיר ששאים הראשונים אינם נזירים לרבי טרפון ושפיר הוה משוב הפלאה ומהאי טעמא נימא אמאי לא תנא תו שאין שניהם[6] נזירין שאין כולכם נזירים דאי אמר הכי היה ולאי נזיר לרבי טרפון לפי מה שהאמת הוא שאין שניהם נזירין ולא כולם נזירין ג) אלא מאי הרביעי שאמר שאין אחד מהם נזיר: **הרתיע** לאחוריו. פירוש חזר לאחוריו ולא נודע מי היה אין נזיר שום אחד מן הששים הראשונים[7] דאע"פ שכבור הוא כדברי האחד מ"מ כיון שלא הוכרר לנו דברי מי נתקיימו אין אחד מהן נזיר וגמרא מוקי לה כרבי יהודה דאמר דלא מתיא אינש לאפיקא: **רבי** שמעון אומר אם כדברי הריני נזיר חובה ואם לאו הריני נזיר נדבה. ר"ש לטעמיה דספק נזירות להחמיר והוי כל אחד נזיר מספק ואסור [ביין ובטומאה] ד) וגם אי אפשר לו לנגא בשביל ספק נזירות בלא הבאת קרבן ואינו יכול להביא קרבן דשמא לא נזיר הוא ומייתי חולין בעזרה לכך קנסו[8] שיאמר כל אחד ואחד אם כדברי הריני נזיר חובה ואם לאו אינו נזיר נדבה מעתה ומקבל נזירות ויביא קרבן ולא ידי חובה ממה נפשך ויהיה אסור[9] ביין ובטומאה והני תנאי רבי שמעון נחלקו אלינא דבית הלל רבי יהודה סבר אף על גב דבית הלל סברי דמי שנתקיימו דבריו הוי נזיר כדמפרש ואזיל בגמרא הני מילי כשנודע לנסוף דברי מי נתקיימו אבל הכא שהרתיע לאחוריו

ואם משגגגבה בהמתו נזר אינו נזיר וזו טעות טעה נחום המדי כשעלו נזירים מן הגולה ומצאו בהמ"ק חרב אמר להם נחום המדי אילו הייתם יודעין שבהמ"ק חרב הייתם נוזרים אמרו לו לא והתירן נחום המדי וכשבא הדבר אצל חכמים אמרו [6] כל שנזר עד שלא חרב בהמ"ק נזיר ומשחרב בהמ"ק אינו נזיר: **גמ'** אמר רבה שטפוהו רבנן לר' אליעזר ואוקמיה בשיטתייהו דתנן [6]פותחין בגולד דברי ר"א וחכמים אוסרין ואמר רבא אע"ג דאמור רבנן אין פותחין בגולד [2]אבל פותחין בתנאי גולד ה"ד אמרי להון אילו אתא איניש ואמר לכון דחרב בהמ"ק מי הוה נדריתון אמר רב יוסף אי הואי התם הוה אמינא להון הכתיב [1]היכל י"י היכל י"י היכל [1]י"י המה זה מקדש ראשון ומקדש שני נהי דידעין להון דיחרוב מי יודעין לאימתי אמר אביי ולא ידעין לאימת והכתיב [2]שבועים שבעים נחתך על עמך ועל עיר קדשך ואכתי מי ידעינן בהי יומא: **מתני'** [3]היו מהלכין בדרך ואחד בא כנגדן אמר אחד מהן הריני נזיר שזה פלוני ואחד אמר הריני נזיר שאין זה פלוני הריני נזיר שאחד מכם נזיר שאין אחד מכם נזיר שששניכם נזירים שכולכם נזירים בית שמאי אומרים כולן נזירין וב"ה אומרים [3]אינו נזיר אלא מי שלא נתקיימו דבריו וד"ט אומר אין אחד מהם נזיר [7]הרתיע לאחוריו אינו נזיר ר"ש אומר יאמר אם היה כדברי הריני נזיר חובה ואם לאו הריני נזיר נדבה: **גמ'** מי שלא נתקיימו דבריו אמאי הוי נזיר [4] אמר רב יהודה אימא מי שנתקיימו דבריו אביי

נתתך על עמך ועל עיר קדשך [4]לכלות פושעים ולהסיר חטאים. שבועים שבעים שמיטין עתידין לבא מכאן ועד חורבן בית שני והם שבעים שנה שהיו בגלות ותרבע מאות ועשרים שהיו בבית שני הרי שבעים שמיטין. אלמא ידעי לאימת חרב: אמרי לך רבנן כיון דלא ידעי בהי יומא מסתמא אדעתא דבנוי נזרו: **מתני' וכיון שלא אומרים אינו נזיר אלא מי שלא נתקיימו דבריו.** וגבגמרא [נב.] מפרש מאי קאמרי: **רבי טרפון אומר אין אחד מהם נזיר.** שלא נימנה נזירות אלא להפלאה[5] שיהא מברר דבריו ויאמר הריני נזיר ולא יהא תולה נזירותו בדבר אחר: **הרתיע לאחוריו.** רלה אים פלוני בא כנגדו ואמר הריני נזיר אם זה שמעון וחזר זה לאחוריו ואין ידוע אם שמעון הוא אם לאו אינו נזיר דספק נזירות להקל: **ר' שמעון אומר יאמר כו'.** ורבי שמעון לטעמיה דאמר [1] ספק נזירות להחמיר. ובגמרא[1] מפרש:

גמ'

ואם שמעון היה לקבל נזירותו על אותה בהמה וכשעה שנגנבה לא היתה כרשותו הרי זה אינו נזיר דנזירות בטעות הוא: **וזו טעות.** שלא נולד טעה נחום המדי שהוא סבור שפותחין בגולד: **ומצאו כיון המקדש חרב.** לאחר בית שני: **כל שנזר עד שלא חרב.** ואע"פ שלאחר כך חרב הרי [2] נזיר דאין פותחין לו לאחר בגולד: **ומשחרב בהמ"ק אינו נזיר.** שיכול לומר [3] לו אילו הייתי יודע שבבר חרב לא הייתי נודר וכה"ג לא הוי נולד שהרי כבר אחרב: **גמ' שטפוהו רבנן לרבי אליעזר.** [6] והענינוהו מדעתו כמו שטף מים (ב"מ ק:) והעמידוהו בשיטה שלהן דאין פותחין בגולד דאילו במסכת נדרים תנן בפ' רבי אליעזר פותחין בגולד דברי ר"א וחכמים אוסרין ואילו כי הדר אתי להכא במסכת נזיר אודוהי אודי להו מדקא מזינא דלא פליג עלייהו במתני' [2] [3]בנמס' נדרים דנדרים מקמי נזיר נשנית וכדמפרש בריש המסכת[3] **דאיידי** דתני כתובות דאית בה המדיר תנא נדרים ואיידי דתנא נדרים תנא נזיר: **פותחין בגבאי גולד.** ואפילו להנהו דנדרו עד שלא חרב בה"מ: **והיכי דמי כגון דאמרי לה אילו** [3]**דאפשר איניש.** בההיא שעתא דנדריתון ואמור לכון דחרב כו': **אמר רב יוסף אי הואי** [7]**הכא** [8]. להנהו דאמרי דמי שנזר לאחר חורבן בהמ"ק אינו נזיר משום דאיינהו בכורין לאכתי הוה קאי הוה אמינא להון ואמאי לא יודעין דליתבר: **הא כאיב היכל ה' היכל ה' היכל ה' המה.** דקאמר להו נביא לישראל אל תבטחו אל דברי הנביאים היכל ה' [9]כי מתנבאים לא תבא [10]עליכם רעה היכל ה' בשבועה עוד היום לבוא שיאמרו היכל ה' היכל ה' המה שנים [11]הם זה מקדש ראשון וזה מקדש שני: **והא כתיב.** בדניאל כשהגלן נבוכדנצר נחורכן בית ראשון שבועים שבעים

ב) נדרים סב., ג) לעיל לא., ד) [ל"ל לכלא הכתב ולהסם חטאים], ה) [נקמן לב.], ו) [שם], ז) נ"ל והכלא לון, ח) נ"ל אכל,

תורה אור השלם

1. אֶל תִּבְטְחוּ לָכֶם אֶל דִּבְרֵי הַשֶּׁקֶר לֵאמֹר הֵיכַל יְיָ הֵיכַל יְיָ הֵיכַל יְיָ הֵמָּה: ירמיהו ז ד
2. שָׁבֻעִים שִׁבְעִים נֶחְתַּךְ עַל עַמְּךָ וְעַל עִיר קָדְשֶׁךָ לְכַלֵּא הַפֶּשַׁע וּלְהָתֵם חַטֹּאת וּלְכַפֵּר עָוֹן וּלְהָבִיא צֶדֶק עֹלָמִים וּלְחָתֵם חָזוֹן וְנָבִיא וּלְמְשֹׁחַ קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים: דניאל ט כד

נוסחת הריב"ן

ה) נראהו חכמים נר"ש והעבירוהו כו': ג) במתני' דמס' נדרים מקמי מס' נזיר וכדמפרש כו': ד) אתה: ה) לאתם: ו) ניטמינו לא תנא: ז) עליני: ח) היו:

הגהות הב"ח

(א) במשנה אמרו לו כל אמר: (ב) רש"י ד"ה כל אמר וכו' הרי זה נזיר: (ג) ד"ה ומשחרב וכו' שיכול לומר אילו כל"ל ותיבה לו נמחק: (ד) ד"ה שטפוהו וכו' במתני' דמס' נזיר לנדרים מקמי: (ה) ד"ה ס"ר יוסף אי הואי התם ה"א להון להכתיב: (ו) ד"ה ר' שמעון וכו' לטעמיה דאמר כ"ב פ"ק דף ח:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) גמ' אמר ר"י אימא מי שנתקיימו דבריו. כ"כ עי' תי"מ: **ב)** תד"ה ור"ש אומר וכו' ולכך אין נתן קבלת וכו' עד שיבוא אנשים ויכיריהו דכיון שבא ואכרו ותבנו מיהא הוי נזיר ולא היא שאין כל"ל: **ג)** בא"ד ולא טוב שיהיה אלא מאי תיבות אלא מאי נמחק. וכ"כ אפי' ת"מ: **ד)** ד"ה ר"ש אומר וכו' ואסור כיון ובטומאה ובתגלחת כל"ל:

הגהות התוספות

1. ב"ל אלא על דעת. 2. ב"ל דסברי 3. ב"ל שזה. 4. בס"ת שפיטין. 5. ב"ל ולא היה. 6. ב"ל שניהם. 7. מיתות מן הששים הראשונים נמחק. וע"ל אין נזיר שום אחד מהם יכי'. 8. ב"ל התקינו. 9. ב"ל מותר.

מוסף רש"י

פותחין בגולד. כדבר אלא היה כשולם בשעת נדרו עליין ומתירין לבוא לעולם לאחר שנדר (נדרים סד:). **ואחד בא כנגדן.** יפתח אחד מאלו הששים ואמר הריני נזיר שזה פלוני. כלומר הריני נזיר אם זה פלוני, ואחד אומר הריני נזיר אם אין זה פלוני, דוקא אינו אים פלוני ואחד אומר הריני נזיר אם אין אחד מכם נזיר, וכל אחד ואחד אם כדברי הריני נזיר חובה ואם לאו אינו נזיר נדבה מעתה ומקבל נזירות ויביא קרבן ולא ידי חובה ממה נפשך ויהיה אסור ביין ובטומאה והני תנאי רבי יהודה ורבי [שמעון] נחלקו אלינא דבית הלל רבי יהודה סבר אף על גב דבית הלל סברי דמי שנתקיימו דבריו הוי נזיר כדמפרש ואזיל בגמרא הני מילי כשנודע לנסוף דברי מי נתקיימו אבל הכא שהרתיע לאחוריו

ע) דהיינו ת"ק שנה נגזר שיהיה בין חורבן הא' לחורבן הב' דהיינו ע' של גלות בבל ות"ך שעמד ב"ת שני ומשני דאכתי לא ידעי באיזה יום אי מהלכין בדרך וכו' ב"ש א אמרים כולם נזירים פירשתיה למעלה בפירקא: ב"ה אומרים אין נזיר אלא מי שלא נתקיימו דבריו ובגמ' אחד מכם נזיר, וכל הרביעי ואמר הריני נזיר אם אין אחד מכם נזיר, דוקא אים כולם נזירים לאותן שנים הראשונים ואמר הריני נזיר אם שניכם נזירים, דוקא אינם כולם נזירים, וכל שני ואמר לבטלם הריני נזיר אם כולם נזירים (ע"ל לא:). בית שמאי אומרים כולן נזירים. דאזיל ואין לך אחד מהן שלא אמר הריני נזיר, ואע"פ שכולן טוענין שהיו סבורין שאין כמו שהן אומרים (שם).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com